

MEMORANDUM

DATUM	22-1-2018
AAN	Statencommissie Milieu, Mobiliteit en Economie
VAN	M. Pennarts-Pouw
DOORKIESNUMMER	Klik hier als u tekst wilt invoeren.
ONDERWERP	Rapportage stand van zaken ontgassingsverbod

1. Inleiding:

Vanaf 1 maart 2017 geldt een ontgassingsverbod voor de binnenvaart in de provincie Utrecht.. Ontgassen is slecht voor de luchtkwaliteit en levert stankoverlast op. Daarom heeft de provincie Utrecht ontgassen door binnenschepen verboden. In de commissie MME van 12 juni is door gedeputeerde Pennarts toegezegd dat zij de commissie zal rapporteren over de handhaving van het ontgassingsverbod. Deze evaluatie heeft betrekking op de periode van 1 maart 2017 t/m 1 december 2017

Wat is ontgassen?

Ontgassen is het afvoeren van damp van vluchtige organische stoffen uit de ladingtank van een schip dat aardoliehoudende producten of chemicaliën heeft vervoerd. Als tankschepen van lading wisselen, is het gebruikelijk om resterende ladingdampen, zoals benzeen, varend te ontgassen voor het laden van een volgende lading. Tijdens het varend ontgassen worden geen emissiebeperkende voorzieningen getroffen. De dampen worden dus vrij geëmitteerd. Varend ontgassen leidt tot onacceptabele gezondheidsrisico's voor de bemanningsleden en de bevolking (omwonenden) en toenemende geuroverlast langs de bebouwing aan de waterranden.

Bron van luchtverontreiniging

De provincie Utrecht werkt aan een gezonde leefomgeving. Om die reden is het streven naar schone lucht een belangrijk doel. Het ontgassen door binnenschepen is een grote bron van luchtverontreiniging.

Waarom een provinciaal verbod?

Aangezien het een internationaal probleem is, dient het primair internationaal te worden opgelost, maar jarenlange onderhandelingen hebben nog niet tot resultaat geleid. Vandaar dat diverse provincies met een provinciaal verbod zijn gekomen en daarmee gezamenlijk politieke druk hebben uitgevoerd ter bewerkstelling van een (inter)nationaal verbod. Zuid-Holland en Noord-Brabant hadden al eerder een provinciaal verbod. Het verbod van de provincie Utrecht is opgenomen in de gewijzigde Provinciale Milieu Verordening die oktober 2016 is vastgesteld door Provinciale Staten.

Voor het varend ontgassen van benzeen en benzeenhoudende stoffen geldt nu in de provincies Noord-Brabant, Zuid-Holland, Utrecht, Noord-Holland, Gelderland en Zeeland een ontgassingsverbod. Door de provinciale verboden is er de facto al een verbod van toepassing in een aaneengesloten gebied, vooruitlopend op een internationaal en nationaal verbod op basis van de wijzigingen in het Scheepsafvalstoffenverdrag met betrekking tot ontgassen van binnenvaarttankers. In juni 2017 heeft de Conferentie van Verdragsluitende Partijen van het CDNI in Straatsburg overeenstemming bereikt over het instellen van een internationaal verbod. Thans loopt het ratificeringsproces en wordt de vertaling naar een nationaal verbod voorbereid

2. Procesbeschrijving:

Om naleefgedrag te bevorderen hebben handhavingsorganisaties verschillende instrumenten ter beschikking. De meest gangbare zijn gericht op het inzetten van controle- en sanctiemaatregelen. Minder vaak gebruikte, maar zeker niet minder effectieve instrumenten om naleefgedrag te stimuleren zijn handhavingscommunicatie en andere preventieve maatregelen: met behulp van middelen als vergunningenbeleid, voorlichting, overleg, stimuleren van zelfverantwoordelijkheid en handhavingscommunicatie wordt het naleefgedrag van de doelgroep verbeterd. De 'Tafel van 11' is een vaak gehanteerd model voor het krijgen van zicht en greep op naleefings- en overtredingsgedrag en is door ons toegepast op het ontgassingsverbod.

In het kader van de gelijktijdige invoering op 1 maart 2017 werkten provincie N-H en Utrecht nauw samen in het communicatietraject en eveneens met de toezichthoudende instanties: de politie (Utrecht), de RUD Utrecht en het Havenbedrijf Amsterdam (N-H). Zo zorgden we er samen voor dat dat schadelijke emissies, hinder en milieubelasting zoveel mogelijk worden voorkomen en de lucht schoner wordt.

- Samen met de provincie Noord-Holland en de haven van Amsterdam is breed gecommuniceerd over het ontgassingsverbod. Voor zowel burgers, bedrijven en mede- overheden is het belangrijk dat er tijdige en

eenduidige informatie over het verbod kwam. Alle betrokkenen wilden dat de binnenvaartsector goed geïnformeerd werd over het verbod om daarmee ook een preventieve werking te hebben, mede als onderdeel van de 'Tafel van 11'. Een zorgvuldig communicatietraject voorafgaand aan het verbod was o.i. dan ook essentieel, ook in het belang van eenduidigheid richting de sector.

- Ten behoeve van toezicht en handhaving is een zogenaamd handhavingsprotocol opgesteld. Het doel van dit protocol is het stroomlijnen van de verschillende processen, het inzichtelijk maken wie welke taak en bevoegdheid in het handhavingproces heeft en het vastleggen van de overdrachtsmomenten. De provincie Utrecht heeft het toezicht op de naleving van het ontgassingsverbod bij de Landelijke Eenheid (LE) belegd omdat de handhaving van het ontgassingsverbod hoofdzakelijk zal plaatsvinden via het strafrecht. Voor de LE is bewust gekozen omdat de LE in staat is om, zonder dat men extra inspanningen moet plegen, het verbod op varend ontgassen tijdens hun reguliere werkzaamheden mee te nemen en tevens beschikken zij over de benodigde kennis en ervaring om deze taak adequaat uit te voeren. Een controle op het verbod op varend ontgassen is in wezen een transportcontrole. Transportcontroles worden in de regel uitgevoerd via administratief toezicht. De LE is in staat om deze vorm van toezicht (en handhaving) uit te voeren bij zowel de reguliere werkzaamheden als bij signalen die wijzen op een mogelijk ontgassend schip. Mocht er een vermoeden zijn de ladingpapieren niet kloppen dan kan besloten worden tot het uitvoeren van een meting als aanvullend bewijs. Het handhavingsprotocol voorziet hierin en ook in alle andere mogelijke toezicht en handhavingsschappen. Over het algemeen zal een administratieve controle voldoende bewijs opleveren voor het wel dan niet illegaal ontgassen.

3. Doelstellingen

Met het verbod op varend ontgassen in de PMV willen we bereiken dat schepen hun tanks niet via ontgassing reinigen, varend op de Utrechtse wateren. De schippers moeten dan hun tanks in een ander gebied (zonder verbod) varend ontgassen of (nog beter) laten ontgassen aan een ontgassingsinstallatie. Met toezicht en handhaving wil je als overheid naleving van normstelling bereiken
Bij een landelijk verbod zal dit effectiever zijn. Naar verwachting gaat dit over 2 jaar in.

4. Acties en Resultaten

- **Communicatie**

De regeling is gepubliceerd in het Provinciaal Blad. Op 15 februari jl. is o.a. een informatiebijeenkomst georganiseerd over het ontgassingsverbod. De diverse betrokkenen zoals de brancheorganisaties (vervoerders en verladers) waren hiervoor uitgenodigd. Er is informatie over het verbod op de website van de provincie Utrecht geplaatst en er is een nieuwsbericht verspreid in alle huis-aan-huis bladen. In samenwerking met de provincie Noord-Holland en de Haven van Amsterdam zijn folders (in drie talen) over het ontgassingsverbod opgesteld en verspreid voor binnenvaartschippers.

- **Controles**

De medewerkers van de Landelijke Eenheid maken voor het vastleggen van constatering gebruik van verschillende registratiesystemen. De keuze voor een bepaald registratiesysteem is afhankelijk van de insteek van een controle. Voor volledigheid van deze evaluatie is aan de LE verzocht om via de zoeksystemen Blueview, Bluespot Report, BlueSpot Monitor onderzoek te doen in de registratieve systemen BVH en Summ-IT. Uit dit onderzoek is gebleken dat op de wateren gelegen in de provincie Utrecht in de periode van 1 maart 2017 tot en 1 december 2017 in totaal 65 scheepvaartcontroles zijn uitgevoerd. Bij 14 van deze controles is vastgesteld dat er gevaarlijke stoffen werden vervoerd. In totaal hebben medewerkers van de Landelijke Eenheid 10 schepen gecontroleerd met een op de lijst genoemde stof, te weten benzeen, danwel UN1268 (benzeenhoudende stof). Tijdens de door hen uitgevoerde controles hebben zij geen overtredingen vastgesteld van het provinciale ontgassingsverbod.

- **Klachten**

Op 11 maart jl. heeft de brandweer naar aanleiding van klachten over een gaslucht afkomstig van bewoners in de wijk Zenderpark in IJsselstein op basis van ervaringen uit het verleden de conclusie getrokken dat het ontgassen door een schip op de Lek de mogelijk oorzaak was en dat dat was toegestaan. Deze conclusie is echter niet gestaafd met een feitelijke waarneming. Om onjuiste berichtgeving in de toekomst te voorkomen, is de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) nogmaals geïnformeerd over de wijziging van de milieuverordening met het verzoek medewerkers van de repressieve dienst, meldkamer, officieren van dienst en adviseurs gevaarlijke stoffen te informeren. Daarin is ook een handelingsperspectief opgenomen wat zij kunnen doen indien er een vermoeden bestaat van ontgassing op één van de vaarwegen.

De klachtenregistraties van de brandweer, politie, gemeenten, waterschappen en omgevingsdiensten zijn onderzocht en deze bevatten geen klachten die gelinkt kunnen worden aan varend ontgassen.

5. Conclusies, verbeterpunten en aanbevelingen

Ons streven is vooral gericht op een preventieve werking van het ontgassingsverbod. Het naleefgedrag dient de hoogste prioriteit te hebben. Daarom is in de eerste periode veel energie gestoken in communicatie en voorlichting over het verbod, voordat gestart is met waarschuwen en met de feitelijke handhaving met verbalisering. Op basis van de beschikbare resultaten kunnen de volgende conclusies worden getrokken.

Conclusies

- Op basis van de beschikbare resultaten is de conclusie te rechtvaardigen dat het verbod op varend ontgassen goed wordt nageleefd.
- Gelet op het feit dat het naleefgedrag goed is, kan gesteld worden dat de aanpak om veel energie te steken in het communicatietraject heeft gewerkt.
- De samenwerking met de andere provincies, Havendienst, Landelijke Eenheid, RUD Utrecht, VRU (Brandweer) is van de start tot nu toe altijd erg goed en constructief geweest.

Verbeterpunten

- **Communicatie**

Ondanks dat alle betrokkenen adequaat zijn geïnformeerd, blijven we folders verspreiden en zullen we alle mogelijke manieren benutten om ook hen te informeren die de informatie nog niet tot zich hebben genomen.

Aanbevelingen

- Samen met onze partners is het afgelopen jaar de nodige ervaring opgedaan met de mogelijkheden en de onmogelijkheden voor een succesvol verbod. De provincie Utrecht is van mening dat zowel in de transitiefase naar een landelijk verbod als in de verdere invulling van dat landelijk verbod intensieve samenwerking tussen alle betrokken partijen gewenst is. Provincies maken nu al stappen op het gebied van toezicht en handhaving en de ontgassingsinfrastructuur voor het provinciale verbod. Om dit complexe proces in goede banen te leiden, willen de provincies om de beoogde samenwerking vorm te geven een Taskforce Varend Ontgassen oprichten. In de taskforce zal naar ons beeld idealiter efficiënt samengewerkt kunnen worden door Rijk, provincies, verladers, binnenvaartorganisaties en overig betrokken bedrijfsleven.
- Als uitvloeisel van de algemene samenwerkingstoezeggingen die zijn gemaakt in het bestuurlijke overleg Provincie Utrecht – Rijkswaterstaat, ligt er inmiddels bij RWS Midden-Nederland een concreet verzoek om met ons te bezien of RWS een rol kan en wil spelen in de handhaving van het Utrechts PMV-verbod op varend ontgassen. De provincies vragen ook gezamenlijk medewerking van RWS en ILT bij de toezicht en handhaving, vooruitlopend op een nationaal verbod.

Indien er nieuwe ontwikkelingen zijn zoals bijvoorbeeld over de stand van zaken inzake het nationale verbod dan zullen wij u nader informeren.